

## System anonimowego zgłaszania naruszeń

Ustawa o zmianie ustawy o ofercie publicznej z dnia 16 października 2019 r., dostosowująca m. in. polski porządek prawny do Rozporządzenia Prospektowego wprowadziła obowiązek posiadania przez **emitentów** procedury anonimowego zgłaszania przez pracowników wskazanemu członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach Radzie Nadzorczej, przepisów prawa, w szczególności przepisów ustawy o ofercie publicznej i Rozporządzenia Prospektowego oraz procedur i standardów etycznych. Zgodnie z uzasadnieniem ww. ustawy wprowadzenie tego obowiązku na celu zapewnienie stosowania przepisu art. 41 ust. 4 ww. rozporządzenia. Należy jednak zaznaczyć, że przepis ten nakłada na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia stosownych regulacji w odniesieniu do „pracodawców zaangażowanych w działalność, która jest regulowana do celów usług finansowych”. Pojęcie takich pracodawców nie jest zdefiniowane, ale wydaje się, że dotyczy węższego katalogu podmiotów niż „emitenci”.

Niezależnie od powyższego (ustawa o ofercie publicznej obowiązuje i trzeba ją stosować), należy przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie, kogo dotyczy powyższy obowiązek ustawowy. Definicja „emitenta” znajduje się w słowniczku ustawy o ofercie publicznej i jest bardzo szeroka, bo obejmuje również emitentów spoza rynku kapitałowego. W drodze wykładni należy zawęzić jednak grono emitentów zobowiązanych do posiadania powyższej procedury do emitentów podlegających tej ustawie. Wśród nich są emitenci z **rynku regulowanego jak też z rynku NewConnect**, ale również emitenci przeprowadzający ofertę publiczną bez ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzenia do obrotu na rynku ASO. Procedury anonimowego zgłaszania naruszeń powinny istnieć u emitentów od dnia wejścia w życie ustawa o zmianie ustawy o ofercie publicznej, tj. od **30 listopada 2019 r.**

Ustawa o zmianie ustawy ofercie publicznej, wprowadzając obowiązek posiadania procedury anonimowego zgłaszania naruszeń, nie określiła jak taka procedura powinna wyglądać. Konstruując powyższą procedurę emitenci mogą posilkować się krajowymi i unijnymi regulacjami dotyczącymi sygnalistów. Wśród nich należy wskazać krajowe przepisy wprowadzające obowiązek posiadania systemów powiadamiania przez sygnalistów przez banki i firmy inwestycyjne oraz niektóre regulacje Dyrektywy 2019/1937 o ochronie sygnalistów.

Dyrektywa 2019/1937 nakłada na przedsiębiorców zatrudniających co najmniej 50 pracowników obowiązek posiadania „kanałów i procedur” do zgłaszania przez pracowników i inne osoby określonych naruszeń. Dyrektywa ta w sposób szczegółowy reguluje jak te „kanały i procedury” mają wyglądać. Trzeba jednak mieć na uwadze, że nie przewiduje ona anonimowości systemu powiadamiania przez sygnalistów, czego wymaga ustawa o ofercie publicznej. Warto nadmienić, że Dyrektywa 2019/1937 powinna być implementowana przez państwa członkowskie do 15 maja 2021 r. i znaczna część spółek publicznych będzie musiała wprowadzić w życie przepisy krajowe implementujące tę dyrektywę.

Jak wskazano powyżej, przy tworzeniu swoich procedur emitenci mogą skorzystać z rozwiązań przewidzianych w prawie krajowym dla banków i firm inwestycyjnych, zawartych w:

1. Rozdziale 5 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, oraz
2. Rozdziale 4 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych.

W przypadku powyższych regulacji krajowych istotne jest, że przewidują one oparcie systemów powiadamiania przez sygnalistów na zasadzie **anonimowości**. Bazując na tych regulacjach można przyjąć, że procedury zgłaszania naruszeń posiadane przez emitenta powinny określać m. in.:

- sposób odbierania zgłoszeń, w tym sposób zapewniający możliwość odbierania zgłoszeń bez podawania tożsamości przez osobę dokonującą zgłoszenia;
- rozwiązania pozwalające na zachowanie poufności tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia, w przypadku gdy osoba ta ujawniła swoją tożsamość lub jej tożsamość jest możliwa do ustalenia;
- sposób ochrony osoby dokonującej zgłoszenia obejmujący co najmniej ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania;
- sposób ochrony danych osobowych osoby dokonującej zgłoszenia oraz osoby, której zarzuca się dokonanie naruszenia;
- sposób przekazywania członkowi Zarządu, lub Radzie Nadzorczej oraz pracownikom i jednostkom organizacyjnym, wyznaczonym do weryfikacji zgłoszenia, informacji związanych ze zgłoszeniem naruszenia, niezbędnych do prawidłowej weryfikacji tego zgłoszenia;
- rodzaj i charakter działań następczych podejmowanych na skutek odebrania oraz weryfikacji zgłoszenia;
- sposób postępowania w przypadku pozytywnej oraz negatywnej weryfikacji zgłoszenia.

Ponadto, procedury te powinny wymagać, żeby:

- Zarząd ustalił wewnętrzny podział kompetencji, wskazując członka Zarządu, który jest odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie procedur zgłaszania naruszeń;
- wskazano pracowników lub jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za weryfikację zgłoszenia naruszenia oraz podejmowanie i koordynowanie działań następczych;
- Członek Zarządu odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie procedur zgłaszania naruszeń, regularnie (nie rzadziej niż np. raz na 6 miesięcy) przekazywał Radzie Nadzorczej informacje o otrzymanych zgłoszeniach naruszeń;

- Rada Nadzorcza nie rzadziej niż np. raz w roku oceniała adekwatność i skuteczność procedury zgłaszania naruszeń;
- emitent przeprowadzał wstępne i regularne szkolenia pracowników w zakresie zgłaszania naruszeń, w szczególności obowiązujących w tym zakresie procedur.

Na zakończenie należy wskazać, iż zarówno Preambuła jak i samo Rozporządzenie Prospektowe przewidują również system przekazywania informacji przez sygnalistów **do właściwego organu** (u nas KNF). Preambuła ta ogólnie wskazuje, że informatorzy mogą zwracać uwagę właściwych organów na nowe informacje, co pomaga tym organom w wykrywaniu przypadków naruszenia ww. rozporządzenia oraz w nakładaniu za nie kar. Rozporządzenie Prospektowe nakłada natomiast na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia „skutecznych mechanizmów umożliwiających zgłaszanie właściwym organom rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń niniejszego rozporządzenia”. Wykonaniem tego obowiązku będzie ustanowienie przez KNF systemu powiadamiania przez sygnalistów na podstawie procedowanego obecnie Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie odbierania przez Komisję Nadzoru Finansowego zgłoszeń naruszeń rozporządzenia 596/2014 oraz rozporządzenia 2017/1129.